

W. BIEGAŃSKIĘ · W · CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

BZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI, POŚWIĘCONY
SPRAWOM MIEJSCOWYM ORAZ ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO.

PRENUMERATY I OGŁOSZENIA przyjmują wszystkie kółka gazet, kantory i biura ogłoszeń w Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych. **REDAKCJA I ADMINISTRACJA:** CZĘSTOCHOWA, II-ga ALEJA Nr. 33. — TELEFON Nr. 50. Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 8-10 wiecz. Rękopisów nadesł. redakcja nie zwraca.

PRENUMERATA WYKON: Rozczło rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 k. 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odosobnieniem do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 60. Zmiana adresu kop. 20. Listów nieregularnych lub niedostatecznie opłaconych redakcja nie przyjmuje. **CENY OGŁOSZEŃ:** Za wiersz pierwszy jednostronny lub jego miejsce: Nadesłane k. 50, przed tekstem k. 40, za tekstem, 3 kol. i nierzeczy po kop. 25, na 4 kol. po kop. 10. Drobną ogłoszenia po kop. 8 za wiersz. Najtańsze ogłoszenia kop. 20. Ogłoszenia treści matrymonialnej o 50 proc. drożej. Za dołączenia prospektów lub reklam po 6 rubli od 1000 egzemplarzy.

agentury: w Rakowie, Noworadomsku, Myszkowie, Zawierciu, Piotrkowie, Łodzi i Warszawie. Cena pojedynczego egzemplarza kop. 8.

Ostrzeżenie.
Pasta do obuwia „Pomalin” Stanisława Fiszera zawdzięczając tylko swej bezsprzecznej dobroci zapewniła sobie duży zbył, zataczając coraz szersze kręgi wśród ludności Królestwa i Cesarstwa.

Takie powodzenie „Pomalinu” zachęciło pewien odłam ludzi złej woli, noszących bądź to samo, bądź podobne nazwisko, do rozpowszechnienia w sprzedaży pasty do obuwia z podobną nazwą jak np. „Pamolinn”, „Pumalinn”, „Romalinn” itp. oraz etykiety do złudzenia podobną do mojej. Uprzejmie zatem proszę Szanowną Klientelę, pragnącą otrzymywać prawdziwy „Pomalin” o zwrócenie uwagi na obecnie umieszczoną etykietę zatwierdzoną przez Departament handlu i przemysłu za № 26919.

Hurtownia i handel detaliczny ostrzegam przed rozpowszechnieniem fałszyfikatów, wprowadzających w błąd Klientelę, sprzedając za winnych ściągaczków, ogólnie i zarządca będąc konfiskatę towaru, jak to już uczyniłem w miesiącu lutym w Warszawie u J. Anszczyka Nowolipki 33, zaś w d. 04 r. b. u I. Grunbauma Nowolipie 49 oraz w różnym czasie w miastach prowincjonalnych.

Fabryka przetworów chemicznych Stanisława Fiszera
w Warszawie, Łucka № 14, tel. 93-76.

Lekarz-Dentysta
Stefan BABYLSKI
WYJECHAŁ
Przyjmuje od 15 kwietnia

Gabinety Lecznico-Dentystyczne
R. Filipowicza
II-ga Aleja N-r. 24, telefon 482.
Przyjęcia:
od 9-1 i od 3-7 p.p. prosz. niedz. i świąt
Specjaln. zgęby sztuczne w kauczuku i złocie

Doktor PAWEŁ BRONIAŁOWSKI
Częstochowa, Nowy-Rynek 3, Telefon 34.
Choroby skórne, włośń płożow, weneryczne i Kosmetyka lekarska. Przyjmuje od 9-12 rano i od 4-8 popoł. Panie od 3-4 popołud. Stosuje wódki i las wytrzykwałe SALWARSANU (BATA 606 i 914 i badaie krwi na syfilis.

Leczenia zębów i jamy ustnej
M. Puchalskiego
Aleja 18 Nr. 57 tel. 610
Przyjęcia: od 9-1 i od 3-7. Leczenie, plombowanie. Zęby sztuczne. **Ceny niskie.**

Bezsprzecznie „TITUS”
(Tuetout) najlepszy do zabezpieczenia futer i zimowych ubrań od moli. **Nie płami.** Dostać można w aptekach i składach aptecznych.

KALENDARZYK
Dziś Marcelego
Jutro Aniceta Roberta
Wschód słońca 5 m. 4   Zachód słońca 6 m. 57
Długość dnia 13 m. 53   Przybyło dnia 6 m. 19
Wiadomości historyczne.
1799 Bitwa pod Taborcem
1803 Masalscy zawiązują Konfederację prze ctw Karolowi Radziwiłłowi
1814 Sformowanie pułku jeźdźców konnych
1041 Narodziny Miłeska, syna Kazimierza I

Fabryka B-ci SZCZESNYCH
ul. Zielona Nr. 15, Telef. Nr. 230.
Wyrabia wszelkie wyroby z miedzi, piece kąpielowe urządzenia wodociągowe ogrzewania centralne i rezerwoary wszelkich wymiarów po niskich cenach.
Dział mechaniczny
Wszystkie maszyny rolnicze młocarnie manet i t. p. oraz reperacje maszyn parowych.

Najlepsza pasta do obuwia
Zadać wszędzie
ORYGINALNA W BIAŁYCH BLASZANKACH
Fabryki: Tow. Akc. Zakł. Chem. Lubazyński i Ska
Reprezentant: Gustaw Ropotkał, Warszawa Żelna 9

Hurtowa i detaliczna sprzedaż pocztówek i różnych wydawnictw krajowych i zagraniczn
M. BAUMERT
w Częstochowie, ul. Dojazd, 17 vis à vis D. Z. W
Skład stale zapoat. w ostatnie nowości w wielkim wyborze
Ceny najniższe za gotówkę. 0903

Pierwsza Krajowa
FABRYKA
Orkiestrjonów
Akmoniczek
w Częstochowie
ul. św. Stanisława № 5
telefon 6-34.
Posiada na składzie wszelkich modeli orkiestrjonów.
Ceny i warunki najprzystępniejsze.
Sprzedają uskuteczniarnia za gotówkę i na raty, jak również posiadają wielki wybór walków do wszelk. instrumentów.
Na żądanie cenniki bezpłatnia.

SAMOCHOODY
DOROŻKI
Inż. MATULEWICZA
Teatralna 50/60. Knrs po mieście 4 k. na stacje kolei H.-K. rb. i Kurs za miasto do umowy.

DO OSTRZEŻENIA
brzytwy, nożyczki, scyzoryki i t. p.
przyjmuje
W. STAJEWSKI, II Aleja № 33.

Kaucjonowane Biuro Nauczycielskie
Stanisław Ligezówny
w Częstochowie Teatralna 26.
Rekomenduje Nauczycieli, Nauczycielki, Oehrontarki, Froebianki, Bony. Nauczycielki na godziny, francuski, niemieki i nauczycielki muzyki. Cudzoziemski biuro na żądanie sprowadza.
Biuro otwarte od 9 r. do 6 po południu

doskonałe
PAPIEROSY
„REKORD”
10 sztuk 6 kop.

Pierwszorządca Chrzęstojaniska Przemiana **GORSETÓW**
„JÓZEFY”
Nagrodzona Medalem
CZĘSTOCHOWA, III-cia Aleja 46.
róg Szkolnej Nr. I.
gorsety kroj paryskich i wiedeckich, higieniczne i do wyrównania figury szelki do prostego trzymania biustonosze, pasy i t. d. Franie, reperacja i przerabianie. — Ceny umiarkowane.

15 i 25.000 rb.
potrzebne na 1 numer hipoteki Wiadomość w Administracji Gońca.

Pierwszorządny Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Kamieniarsko-Sztukatorski
Częstochowa Aleja 3-cia dom własny
Egzystuje od roku 1887. Telefon 2-60.
KRUSZYŃSKI I PROSZOWSKI
Wykonują: Rzeźby pomniki, roboty budowlane i kościelne.
Fabryka masadzeki cementowej, szkodniki stożki mozaikowych, oraz wszelkich wyrobów z cementu. Ceny następne

Erotyk chiński.

Jest cudna ma dziewczyna
Malutka—filutka:
Jak gałka mandaryna
Taka okrągłutka;
Rumieniec ma na buzi
Jak napar herbaty,
O malej zaś jej uzi,
Snułbym poematy...
Lecz ze porównań słowa
Mam w worku w pobliżu
Powiem, że nóżka owa
Jest jak ziarnko ryżu...
Ma pożądlivość smoka,
Rączki parasolek,
Zaś od spojzenia oka,
Wprost destają kolek...
Słowem dziewczyna cała
Nektar w sobie chowa:
Jest taka doskonała
Jak koniak Szustowa!

Kooperatywa a spółka.

Zrodziło się u nas pewne powikłanie pojęć. Jakiekolwiek przedsiębiorstwo spółkowe przybiera nazwę kooperatywy. Każda spółka, każde towarzystwo pierwszy lepszy kinematograf — to plaćcówka współdzielcza. Tak go nazywa w swem piśmie redaktor, będący jednym ze współników.

W tymczasem tak nie jest. Zewnętrzna działalność kooperatywy jest prawie jednakowa z działalnością towarzystwa akcyjnego, ale ich wewnętrzne dążności gospodarcze są sobie najzupełniej przeciwstawne. Członkowie towarzystwa akcyjnego powierza mu tylko swój kapitał. Celem ich jest otrzymywanie dywidendy i towarzystwo dzieli osiągnięty zysk w stosunku do wpłaconych przez członków kapitałów.

Całkiem inaczej przedstawia się sprawa, dajmy na to, w kooperatywie. W ostatnim numerze „Spółem“, w artykule o istotnych cechach kooperatywy znajdujemy przykład kooperatywy mleczarskiej. I tu członkowie wnoszą swoje pieniądze; od których zazwyczaj otrzymują określoną procent, ale, gdyby oprócz wkładu pieniężnego nie brali żadnego innego udziału w działalności kooperatywy, to nie mieliby w tym żadnego użytku. Stworzyli ją oni po to, aby móc zbywać na dobrych warunkach swoje mleko. Im więcej i im korzystniej zbedzie kooperatywa mleko, tem większa jest ogólna korzyść członków, zupełnie tak samo, jak w towarzystwie kapitalistycznym. Ale przy podziale tych korzyści największą część otrzymuje w kooperatywie nie ten, kto wniósł największy kapitał, lecz ten, kto dostarczył największą ilość mleka.

Towarzystwo kapitalistyczne przenosi zyski w stosunku do włożonego kapitału, natomiast pożytek z kooperatywy zależy jest od osobistego udziału członka w jej działalności. Towarzystwo kapitalistyczne ciągnie zyski kosztem tych, którzy korzystają z wytworzonej jego działalności, kooperatywa zaś przynosi pożytek tym właśnie, którzy korzystają z jej działalności i, po za normalnym oprocentowaniem udziałów, nie dopuszcza w swej działalności do żadnego zysku od kapitału.

Jeżeli idzie nie o formę prawną, lecz o istotną cechę gospodarczą, to najważniejszym określeniem kooperatywy jest następująca:

Kooperatywa jest zrzeszeniem osób opartem na równym prawie i równej odpowiedzialności, mającym na celu prowadzenie na wspólny rachunek przedsiębiorstwa gospodarczego, które winno przynosić członkom pożytek nie w stosunku do włożonego kapitału, lecz w zależności od osobistego udziału w działalności przedsiębiorstwa.

Autor obszernej pracy o spółdzielczości, dr. Edward Jacob daje takie określenie kooperatywy:

„Kooperatywa jest opartem na równouprawnieniu i nieograniczonej co do liczby zrzeszeniem osób, mającym na celu popieranie zarobku lub gospodarstwa swoich członków drogą prowadzenia wspólnego przedsiębiorstwa,

na zasadach czystej samopomocy“.

Określenie to tem się różni od poprzednich, że kładzie nacisk na osobowo-demokratyczny charakter kooperatywy i wysuwa na plan pierwszy charakterystyczny dla ruchu spółdzielczego pierwiastek samopomocy. P.

Egzaminy dojrzałości.

Na mocy rozporządzenia ministra oświaty Kasso wprowadzono w życie nowe przepisy o egzaminach na patent dojrzałości.

Na podstawie tych przepisów do egzaminów piśmiennych z języka rosyjskiego i matematyki dodano jeszcze egzamin z łaciny w tych gimnazjach, w których obowiązuje tylko jeden język starożytny, a dwa egzaminy piśmienne z łaciny i greckiego w tych gimnazjach, w których wykładane są oba języki starożytne.

Co się zaś tyczy eksternów, to ci obowiązani są zdawać egzaminy piśmienne oprócz wspomnianych wyżej, jeszcze z obu języków nowożytnych, otrzymanie zaś stopnia niezadowolającego z dwóch przedmiotów pozbawia ich możliwości przystępowania do egzaminów ustnych.

Tym sposobem — pisze „Riecz“ — zmienione przepisy egzaminacyjne są nowym krokiem w tył, zbliżającym średnią szkołę filologiczną do dawnych porządków klasycyzmu, dla eksternów zaś będą jeszcze cięższe niż były wówczas.

Wymierzono to jest, rzecz prosta, przeciwko szkole prywatnej.

O rozwoju handlu.

(5-cio dniowe wykłady).

Już od szeregu lat trwa w naszym kraju robota nad rozkrzewianiem wiedzy rolniczej. Ołbrzymia sieć kółek rolniczych, dziesiątki kursów, szkoły i wydawnictwa rolnicze, wreszcie cały zastęp instruktorów, wszystko to podnosi znakomicie poziom umiejętności rolniczej. Jednakże dobrobyt rolnika zależy nie tylko od umiejętnej uprawy i hodowli, ale i od racjonalnej organizacji handlu. Przecież każdy rolnik nie tylko wytwarza, ale i sprzedaje zboże, sntwentarz, nabiał, kupuje zaś maszyny, narzędzia, nasiona, nawozy, każdy rolnik musi być z konieczności i kupcem. To też oprócz rolniczych wiadomości potrzebna mu znajomość zasad handlu.

Prócz tego trudno dzisiejszemu rolnikowi obejść się bez dokładnego zrozumienia takich nowych objawów w życiu wsi, jak spółki spożywcze, lokciowe, jak urządzanie kas pożytkowo-oszczędnościowych itp. Rozumieją żywo potrzebę nie tylko rolniczego, ale i ekonomicznego kształcenia włościan T-wo rozwoju przemysłu rzemiosł i handlu organizuje w końcu maja 5-dniowe wykłady o rozwoju handlu po wsiach i osadach, uprosiwszy na prelegentów znakomitych znawców handlu i spraw ekonomicznych.

Wykłady przeznaczone są dla oświeconej młodzieży, wiejskiej, przedewszystkiem dla wychowanków Pszczelina,

DOSTAĆ MOŻNA WSZĘDZIE

KALODONT

Niezbędny

Krem i Elixir do zębów

zbadany przez urzędy lekarskie.

(Wiedeń 3 czerwca 1887 r. i Paryż 3 kwietnia 1890 r.)

Przy użyciu zęby porostają czyste, BIAŁE i ZDROWE.

Nałęczowa, Mieczysławowa, Krzyżewa którzy wykształcenie swoje pragną uzupełnić wiadomościami ekonomicznymi.

Nazwiska prelegentów, plan wykładów, oraz wszystkie inne szczegóły o wykładach ukażą się wkrótce w piśmie; obecnie zaś wszelkich informacji udziela biuro T-wo Rozwoju Przemysłu, Rzemiosł i Handlu, Warszawa, ul. Moniuszki 2 mieszk. 19.

KAFLE MSTOWSKIE I PRUSICKIE.

INSTALACJA PIECÓW i KUCHEN.

L. Nieprzecki i S-ka

Teatralna № 34, Telefon № 321.

Zemsta żydów.

Z Ameryki Północnej donoszą, że żydzi tamtejsi organizują całą akcję przeciwko polakom w odwet za ruch ekonomiczny w kraju naszym.

Rozpoczęli tu akt zemsty od wystąpienia przeciw Ignacemu Paderewskiemu. Zasympowano go w czasie pobytu w Stanach Zjednoczonych listami anonimowymi z pogroźkami, wyrokami itp.

W mieszcach, gdzie miał koncertować, rozpowszechniano między innymi odezwę następującą:

„Czy dacie pieniądze, by pomódz mordować niewinne dzieci, delikatne kobiety i bezbronnych starców?“

Więc trzymajcie się zdale od koncertów Paderewskiego.

Oto co Paderewski zrobił z pieniędzmi, jakie zarobił w Stanach Zjednoczonych:

Paderewski dał 20,000 dolarów, by założyć gazetę „Dwa grosze“, wydawaną nie w innym celu, jak żeby agitować za zabijaniem żydów w Rosji...“

Hojny dar Paderewskiego uczynił agitację tak skuteczną i dziś wszędzie w Rosji niepoobeszne kobiety plażą za zarzazanymi dziećmi, mężami i ojcami. Czy znowu pomożecie Paderewskiemu złożyć 20,000 dolarów na mord?“

San Francisco jest wielkim amatorem muzyki, ale wyżej stawia ludzkosć i nie pomoże do rzezi niewinnych.

Trzymajcie się zdale od koncertów Paderewskiego.

Z uszanowaniem

Postępowy klub żydowski.

Klub dramatyczny Jakóba

Gordona,

Kółko robotników nr. 114.

Kółko robotników nr. 511“.

Pisma polskie, wychodzące w Ameryce zapowiadają dalszy ciąg tej kampanii. Ważnym w niej momentem ma być wielki wiec protestujący w Nowym Jorku, gdzie mieszka 800,000 żydów, pochodzących z Królestwa Polskiego. Pisma wzywają też polaków amerykańskich do obrony:

„Nie będzie zapewne zbrodni, którejby rodakom naszym w Królestwie nie przypisali—a wszystko to zacznie publikować prasa tutejsza, zaś biedny robotnik polski, już dziś ponie-

wierany i pomiatany, podany będzie w większą jeszcze nienawiść.

Akcja ta bez odpowiedzi z naszej strony pozostawiona być nie może. Trudno nam wprawdzie mierzyć wpływ nasz z wpływem żydów—ciążko będzie na każdą ich napasę dać w tej samej gazecie odpowiedź, ale przecież nie zawojowali oni jeszcze całej prasy tutejszej—i musimy znaleźć jakiś sposób, aby przeciwko oszczerstwom tym, obecnie na bardzo szeroką skalę uplanowanym, zaprotestować“.

NA CZASIE!

Ołbrzymi zapas rozsady (flanów) kwiatowych, po cenach niebywale niskich: 1 kopa bratków 60 k., 1 k. goździków holenderskich 1 rb. 50 k. szluka 3 k., primule wiosenne szt. 3 k., niezapominajki 2 k., stokrotki białe i różowe 3 k., czerwone 4 k. szt. i wiele innych kwiatów zimowych i letnich. Rozsady warzywne w wielkiej ilości po cenach niskich. Akacje kuliste i krzewy ozdobne, poleca Zakład Ogrodniczy S. Jastrzębskiego w Częstochowie.

Dla sierot po robotnikach.

Zarząd Warszawskiego Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków czyli Związek Fabrykantów Królestwa Polskiego, który co rok część przypadających członkom swojej Kooperatywy zwrotów odkłada na cele pozytywne dla Towarzystwa zaokrąglił odnośny kapitał do rb. 25,000, z których tworzy na upamiętnienie 10-letniego swego istnienia Fundację Warszawskiego Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków dla sierot po robotnikach.

Procenty od tego funduszu mają być przeznaczone dla uczniów kursów specjalnych zawodowych rzemieślniczo-przemysłowych, pracujących w warsztatach fabrycznych i rzemieślniczych. Pierwszeństwo ma przysługiwać synom po zmarłych lub zniechędzonych do pracy robotnikach, którzy byli zajęci w fabrykach, ubezpieczających swoich robotników we wskazanej kooperatywie.

Czy słuszne?

Narzekania, jakie w ostatnich czasach można zauważyć na łamach pism naszych na niektóre firmy chrześcijańskie, nasuwają pytanie, czy zawsze winien jest kupiec czynionym mu zarzutem? Od kupca wymagamy by dał nam dobry towar, by ceny były umiarowane, poza tem by ekspedycja była szybka i staranna, o czem z pewnością wie i dba o to kaźden kupiec, by klient wychodząc z jego sklepu był zadowolonym. Wobec hasła: „swój do swego“ zdarza się, że „nowonawrócony“ klient (nie przestając jednakże jeszcze popierać żydów) wchodzi do firmy chrześcijańskiej chce, by mu robiono wyjątkowe względy i jeżeli jego żubnym wymaganiom nie stanie się zaadość, ciska wtedy gromy. Tego właśnie trzeba się strzedz, gdyż z jednej strony takie wystąpienia zniechęcają ludzi mniej energicznych, a z drugiej — największą to jest pociechą dla sour pomaderów i innych.

Potepienia godnym są przeto podobne wystąpienia zaprawiane za tendencją, wyrządzają krzywdę bliźniemu, a przysłówką mówi nam: „Gdzie się dwóch kłóci, tam trzeci korzysta“.

Zet.

Częstochowa, d. 9—4—14.

TELEGRAMY.

Pobyt Najjaśniejszych Państwa na Krymie.

Komunikat urzędowy.

Petersburg 15 (P.) Dn. 13 b. m. w Liwadii Jego Cesarskiej Mości Najjaśniejszemu Panu miał zaszczyt przedstawić się generał-major świty Jego Cesarskiej Mości Daszkow, z powodu powrotu z Najwyższej delegacji do miejscowości, które ucierpiały wskutek huraganu.

Przed rocznicą.

Petersburg 15. Władze tutejsze ogłosiły ostrzeżenia, wobec manifestacji, które mają być urządzone dn. 17 b. m. w rocznicę wypadków w kopalniach leńskich. Władze wydały energiczne zarządzenia zapobiegawcze i usiłują oddziaływać uspokajająco na publiczność, wśród której szerzą się alarmujące pogłoski. Aresztowania i rewizje stają się coraz liczniejsze.

Zgon Gołuchowskiego.

LWÓW, 15. Wat. Dziś o godz. 8-jej wieczorem zmarł tu nagle marszałek Galicji — Adam Gołuchowski.

Prześladowania.

Poznań, 15. Wat. Do „Kurjera Poznańskiego” donoszą z Berlina, że w parafii tamtejszej św. Prusa najbardziej polskiej miało przystąpić do pierwszego spowiedzi 5 chłopców i 5 dziewczyn, przygotowanych przez księdza polskiego w języku polskim. Proboszcz parafii tej odpedził dzieci od konfesjonału, wołając, aby sobie poszły do spowiedzi do tego księdza, który je przygotowywał i egzaminował.

Fakt powyższy potwierdza przekonanie, że kler niemiecki w Berlinie systematycznie przesładował nauczanie religijne w języku ojczystym.

Poznań, 15. Wat. Wielkie zaburzenie wywołał tu artykuł zamieszczony w ostatnim zeszycie z dnia 12 kwietnia urzędowego organu katolików niemieckich „Katholische Rundschau”.

Pismo to zgorzzone jest wypadkami w powiecie skwierskim i domaga się sprowadzenia księży niemieckich z innych dycezyj do Księstwa Poznańskiego, oraz nawołuje rząd pruski, aby korzystając z nadającej się sposobności pertraktacji z Watykanem w sprawie obsadzenia biskupstwa wrocławskiego i zażądał obsadzenia arcybiskupstwa gnieźnieńskiego-poznańskiego przez niemieckiego arcybiskupa.

Sensacyjne aresztowania.

Nowy Jork 15. Wat. Wielką sensację wywołało tu aresztowanie znanego ginekologa dr. Mereditha, który w Nowym Jorku i Spitzburgu utrzymywał wielkie szpitale dla kobiet. Dokonywał on na swych pacjentkach nie dozwolonych operacji, które prawie zawsze kończyły się śmiercią, a następnie ograbiał swoje ofiary z kosztowności i pieniędzy. W ostatnich dniach zginęły w ten sposób pani Arnold i panna Alicon. Panna Alicon miała przy sobie kosztowności na sumę 20 tys. dolarów. Zbrodniarz posiadał własny piec do palenia trupów, w którym palił pacjentki zazwyczaj przed przybyciem rodziny.

Amerika i rewolucja w Meksyku.

Waszyngton 15. Wat. Decyzja rządu amerykańskiego wysłania floty atlantyckiej do Meksyku, wywołała tu olbrzymią sensację. Sekretarz stanu dla spraw zagranicznych Briand, minister marynarki Daniel i minister wojny Garton odbyli dłuższą konferencję o której poinformowali tylko dziennikarzy, że wysłanie floty na wody meksykańskie nie jest jeszcze równoznaczne z wypowiedzeniem wojny i ma tylko charakter demonstracyjny. Celem tej demonstracji jest poprzec rozpoznanie amerykańskiego admirała Mayo pod Tampico i zmusić admirałów meksykańskich do salutowania flagi amerykańskiej. Do ambasadorów zagranicznych w Waszyngtonie donoszą, że Huerta wzbrania się dać jakikolwiek satysfakcję. Amerykański departament wojskowy zajmuje się opracowaniem planu wysłania wojsk amerykańskich drogą lądową do Meksyku. Poza tem postanowiono zaangażować znaczną ilość amerykańskich okrętów handlowych do transportowania wojsk amerykańskich do Meksyku.

Śmierć wynalazcy.

Parýz 15. Wat. Znany wynalazca francuski inżynier Forest zmarł w Montecarlo w chwili gdy miał poddać próbę swój nowy wynalazek. Forest żył lat 71 i nie znajdował się pomimo swych licznych wynalazków wcale w świetnych warunkach finansowych.

Wypadki lotnicze.

Wiedeń 15. Wat. Zebrało się na lotnisku pod Aspern około 100,000 osób ażeby przyrzec się próbie nowego wynalazku, za pomocą którego lotnik francuski Rourhis miał rzucić się ze znacznej wysokości i wyjść z przystożycia cało. Francuz zabrał więc o oznaczonej godzinie swój spadochron, wznosił się razem z lotnikiem baronem Lemoinem na wysokość 400 metrów. Z tej wysokości zamierzał się rzucić i rozwinąć swój aparat, aby dokonać sztuki. Spadochron zachaczył się jednakże nieszczerliwie o druty za molotu i dzięki przytomności obu lotników udało się w końcu spadochron oswoobodzić. Francuzowi udało się z tej przystożycia wyjść cało, tymczasem aparat Lemoina pozbawiony równowagi spadł z tej wysokości na dół i podrozgotał się w kawałki. Lotnik uwprawdnie nie zabił się na miejscu, ale istnieje mało nadziei utrzymania go przy życiu.

Burze i zawieruchy.

Głiwice 15. Wat. W całym Górnym Śląsku panowały wczoraj burze połączone z gradem i ulewem deszczem. W kilku miejscowościach zauważono grzmoty i błyskawice. Szkody, które burze poczyniły są olbrzymie.

Demonstracje socjalistów.

Parýz 15. Wat. Dowiadujemy się ze źródła prywatnego, że w Barcelonie przygotowują się na ten tydzień wielkie rozruchy. Partja socjalistyczna po stanowiła jaknajenergiczniej zaprotostować przeciwko dalszemu prowadzeniu wojny w Maroku. Zapowiedziano bardzo dużo zebrań protestujących. Policja przedsięwzięła środki, celem zapobieżenia rozruchom.

Groźba strajku.

Medjolan 15. Wat. Komitet centralny obradował ostatecznie nad tem czy kolejarze mają przystąpić do strajku. Postanowiono jednogłośnie, rozpocząć w ciągu dni najbliższych przystąpić do bezrobocia. Rząd zdaje się być przygotowany na wszelkie ewentualności. Wojska bowiem odbywające swe ćwiczenia zostały nagle odwołane do koszar i czekają na dalsze rozkazy.

Wykrycie bandy fałszerzy.

Rybnik 15. Wat. W pobliskiej miejscowości Gogołów wykryto wczoraj całą bandę fałszerzy monet. Policja poszukiwała ich od dawna, lecz dopiero teraz udało jej się fałszerzy zamknąć pod kluczem. Fałszerze podrabiali przeważnie złote 10 markówki i puszczali je w obieg.

Z Radomska.

... p. własna „Gońca Czę.”

Z fabryki b-ci Kohn.

We wszystkich miejscowych fabrykach przerwano pracę w Wielkiej Czwartek o g. 6 wieczorem, poezem odbyły się wypłaty robotnikom, za wyjątkiem żydowskiej fabryki giętych mebli b-ci Kohn, gdzie poleciono przystąpić po pieniądze dopiero w piątek o g. 2 po poł.; naturalnie pan kasjer przybył do kantoru o godz. 3 po poł., nim się wziął do czynności upłynęła godzina, a 1,500 ludzi bezczynnie stać musieli pod murami fabryki i wyczekiwac kolei. A toć można było zrobić wypłatę zaraz po ukończeniu pracy, jak to zrobili inne fabryki! Takie „szykany” stale są tu uprawiane przez żydowską administrację w fabryce b-ci Kohn.

— Pożar.

W niedzielę 13 b.m. o g. 11 w. wybuchł pożar we wsi Okrajszów, oddalonej od miasta o 4 wiorsty. Spaliły się zabudowania gospodarskie oraz 7 stodół, należących do gospodarzy: J. Niteckiego, A. Kalki, M. Szallńskiego i M. Borowca. Padły też ofiarami ognia 4 konie i 9 krów. Straty znaczne, bowiem większa część budynków nie była ubezpieczona. Z Radomska wyruszyły na pomoc 2 oddziały Straży pod komendą p. A. Łęskiego oraz straż dworska smotryszewska z panem B. Święcickim na czele.

— Inowacja.

Na drogach wiodących do miasta ustawiono szlabany, niby dla ułatwie-

nia zbierania podatku t. zw. „brukowego”. Pomyśl ten jest nader nierofortunny, gdyż przez to i tak wąskie ulice zostały jeszcze bardziej zociesnione.

Z Zawiercia.

(Koresp. wł. „Gońca Częstoch.”).

— Z zebrania Tow. Dobroczynności. W zeszłym tygodniu odbyło się doroczne ogólne zebranie członków T-wa Dobroczynności w Zawierciu, na które przybyło 32 członków na ogólną liczbę 412.

Zebrał się zgajął prezes T-wa ks. kanonik Zientara, a na przewodniczącego jednogłośnie wybrano p. Snawadzkiego, który powołał na asesorów: ks. Ługowskiego i p. mecenas Mordzińskiego, a na trzymającego pióro p. Kosteckiego. Po odczytaniu sprawozdania rocznego zatwierdzono budżet na rok 1914 w sumie 4,350 rb., a następnie wybrano 5-ciu członków Zarządu na miejsce ustępujących i Komisję rewizyjną. Do Zarządu weszli pp. dr. Zasuha, J. Pasierbiński, R. Kulczycki, dr. Krasuski i Krakowski, a na ich zastępców wybrano: pp. Mioduszewskiego, Wójcikowskiego i Mejerowa. Do komisji rewizyjnej przez akklamację wybrano pp.: J. Kubickiego Snawadzkiego i Terecha.

Z wolnych wniosków przyjęto pod uwagę wnioski: dr. Brzezińskiego i J. Pasierbińskiego. Pierwszy proponuje utworzenie specjalnej komisji, któraby zajęła się agitacją w celu werbowania nowych członków T-wa, gdyż obecna liczba jest stanowczo za mała na 42 tysięczną liczbę mieszkańców, gdzie liczba biednych jest znaczna i nęcza wyjątkowa z rokiem każdym się zwiększa.

Drugi wniosek p. Pasierbińskiego dotyczy stałego opodatkowania ogółu mieszkańców na rzecz T-wa Dobroczynności w Zawierciu.

Postanowiono też wnieść prośbę do urzędu gminnego, aby gmina ofiarowała bezpłatnie plac na budowę własnego domu T-wa, w którym nieściłby się przystulek dla starców i ochronka dla dzieci. Na budowę przystulkowe domu Zarząd T-wa posiada 2,400 rubli i ma nadzieję, że z chwilą przystąpienia do budowy domu miejscowe fabryki przyjdą chętnie T-wu z pomocą.

— Z smach semobójczy.

Dwudziestolatnia Paulina Zielenka, zamieszkała w parku Bronisławskim, przy rodzicach, usiłowała w d. 14 b.m. otruc się jodyną i tylko dzięki natychmiastowej pomocy lekarskiej udało się desperatkę utrzymać przy życiu.

— Fatalny żart.

Przed 2 tygodniami w gajmajster fabryki Huldzińskiego, Jan Rzymiski, austriacki poddany, wszedł wieczorem do sklepu żydowskiego Szarfa przy ul. Nowofabrycznej i dla żartów zażądał w tonie groźnym papierosów, sklepikarz S. przerażony, wziął Rzymiskiego za bandytę, więc szybko wyskoczył na ulicę i zaczął wzywać pomocy; na wrzask sklepikarza przybiegła czujna w ostatnich czasach policja i Rzymiskiego aresztowała, pomimo, że Rz. tłumaczył się kim jest, przyczem stawiał opór i nie chciał iść do aresztu. Wtedy wzięto go przymocą, no i silnie poturbowano, tak, że w parę dni życie zakończył, osierociwszy żonę i 5-ro dzieci. Sprawę skierowano na drogę sądową, przyczem aresztowano 3 strażników, którzy brali udział w aresztowaniu Rz.

— Chrzest dwojaczek.

W dniu 13 b. m. odbył się chrzest 2 chlopczyków—bliźniąt pp. S.

— Echo morderstwa.

Sprawa Bolesława Topolnickiego, który w roku zeszłym zabił stróża nocnego tow.ako „Zawiercia”, B. Urbicha i śmiertelnie ranit strażnika Dalinoczka, będzie rozpatrywana w 2-jej instancji w warszawskiej Izbie sądowej w d. 4 maja b. r. Topolnickiego sąd okręgowy potrójkowo skazał na 6 lat i 8 miesięcy ciężkich robót z pozbawieniem praw. I u x.

Z Kłomnic.

(Koresp. wł. „Gońca Częstoch.”).

— Z poezty.

Donoszą nam, że pocztą kłomnicką, z racji świąt Wielkanocnych st. st., w piątek 17, w sobotę 18 i w niedzielę 20 b.m. odwarata będzie od godz. 8 do 10 rano. W niedzielę zaś 19 b.m. będzie zupełnie zamknięta.

Z Rakowa.

(List do Redakcji).

Wszystko ma swój koniec, tylko chyba jedna zaciekłość ludzka jest niemiernelna, bo oto w n-rze 94 „Gońca Częstochowskiego” znowu zjawił się artykuł p. t. „Z powodu protestu”, w którym przebrja zapalczywość jednostki, niezadowolonej z obrotu rzeczy... Wobec stwierdzenia przez ogólne zebranie słusności unieważnienia pierwszych wyborów, wobec wyniku powtórných wyborów, które widocznie, wypadły nie podług myśli p. „Ostoj”(?) (choćaż na to zebranie przybyła załedwie czwarta część protestujących wyborcy pierwsze), w obec rozpatrzenia sprawy przez sąd honorowy — można by pominąć milczeniem wylewanie zółci przez panów „Ostojów”, gdyby nie ten uderzający szczegół w całej tej sprawie, że pomimo to wszystko p. „Ostoj”, czy inny jakiś ukryty za płotem „rycerz” miota strzały już nietylko w poszczególne jednostki, władze T-wa, lecz i w samą instytucję, pragnąc kosztem nawet swego honoru i czi zadać im cios śmiertelny... Jaki cel tej „donkiszoterji”, chyba sam p. „Ostoj” nie umiał by, a może wstydził by się wyjawić, bo jeżeli jest czlowiekiem honoru i przytem cząstką tego społeczeństwa, które powołało do życia tak ważną instytucję, to musiał by się zarumienić na samą myśl wyrwania choćby jednej cegiełki z tego gmachu. To mógł by uczynić nie żaden p. „Ostoj”, lecz, powiedzmy, „sus-to-ja”. Ciekawa rzecz, co powiedziała by prawa właścicielka tego pseudonimu p. Józefa Sawicka, z pod pióra której wychodziły prawdziwe perełki literackie, gdyby dowiedziała się, że znalazł się uzurpator, z pod pióra którego bryzga błoto!...

Kończymy wszelką polemikę osnutą na tem tle i na dalsze niegodziwe wycieczki, skierowane bądź przeciw samej instytucji, bądź przeciw poszczególnej jednostkom, pracującym dla jej dobra, odpowiadać nie będziemy, — przechodząc do porządku dziennego, intensywnej i spokojnej pracy, a nam „Ostojom” radzimy uczynić to samo i powiedzieć sobie „nec loca ibi Troia fuit!”...

Z poważaniem

Prezes Rady: J. Barański,

Prezes Zarządu R. Drygas.

Członkowie: A. Szymański, R. Dobrzański, I. Lasecki, S. Skrzypczyk, M. Janowski, Wacław Medyński, Józef Kaźmierczak.

Częstochowa — Raków, 9—4—14 l.

KRONIKA

— Dwa odczyty prof. W. Lutostawskiego.

Jak już donosiliśmy, w dniu 20 i 22 b. m. znakomity myśliciel polski prof. W. Lutostawski, wygłosi u nas 2 wykłady p. t. „Rola kobiety w odrodzeniu narodu” i „Wychowanie dzielnych pokoleń”. Zapowiedź powyższych wykładów wszechświatowej sławy uczonego polskiego wywołała, jak zresztą było do przewidzenia, ogromne zainteresowanie wśród szerokiej warstwy inteligencji Częstochowy. Istotnie bowiem temat wykładów jest niezmiernie interesujący, a osoba Sz. Prelegenta, dobrze znanego z głębokiego i oryginalnego umowniania poruszanych za gadnień, sama mówi za siebie.

Prof. W. Lutostawski, wykładający obecnie metafizykę na uniwersytecie genewskim, stale mieszka w Sabaudji, gdzie prowadzi t. zw. Kuznicę narodową, której idealny typ przedstawiony

est w popularnym dziele p. t. „Ludźność odrodzona“, do kraju przyjechał na parę tygodni w celu wygłoszenia szeregu wykładów z zakresu filozofii i psychologii okultyzmu. Dotychczas odbyły się już odczyty w Warszawie, Wilnie, Kijowie i Berydycy, zamierzone zaś są jeszcze oprócz Częstochowy w Sosnowcu, Dąbrowie Górniczej, Piotrkowie, Łodzi, Włocławku i Kaliszu. Po wykładach w Warszawie prasa warszawska umieszczała recenzje niezwykle pochlebne. Naprz. „Gazeta Warszawska“ pisała: „Wykłady prof. W. Lutosańskiego posiadają u nas specjalny urok. Odnajdując się one prostota formy, uderzającą się nawet w najbardziej zwąhlanych kwestjach dla szerszego ogółu. Przewodniczącej myśli nie zaciemniają pozorne odbiegnięcia od tematu, które w końcu łączą się w harmonijną całość i tem głębiej i jaśniej ją wyudatniają, a potężna — indywidualność i głęboka erudycja rzucają słuchaczowi wiele myśli nowych, dają mu bogaty materiał do dalszych rozważań i zachęcają go do pogłębienia omawianej kwestji. Najbardziej po zornie odebraną tematy nie jest wybrany u prof. Lutosańskiego przegadanie. Posiada on ścisły związek z warunkami rozwoju społeczeństwa naszego, z przejawami życia jego, a celem jego jest zwalczanie naszych wad i ułomności i wytworzenie zdrowego i silnego typu jednostki, a przez nią i społeczeństwa.“

Wykłady prof. W. Lutosańskiego w Częstochowie wygłoszone zostaną w sali Straży Ogniowej, przy ul. Mikołajewskiej.

Zebranie „Wzajemnej Pomocy“ Stawarz.

Porządek Stawarzyszenia sług „Wzajemnej Pomocy“ pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej ma zaszczyt prosić szanownych członków protektorów i członków rzeczywistych o przybycie na Zebranie ogólne w czwartek w dniu 26 b. m. o godzinie 4 po południu do lokalu tegoż Stawarzyszenia przy ulicy Kamiennej nr. 9.

- 1) Porządek dzienny.
- 2) sprawozdanie o działalności zarządu w ciągu roku 1913 i 14.
- 3) sprawozdanie i kupna placu przy ulicy św. Kazimierza nr. 1666.
- 4) sprawa wybudowania domu na tymże placu.
- 5) wolne wnioski członków.
- 6) wybór członków zarządu i ich zastępców.
- 7) wybór członków komisji rewizyjnej i ich zastępców.

Zebranie Tow. poź.-oszcz. „Częstochówka“.

W niedzielę 19 b. m. o godz. 2-jej po poł. w Muzeum Hygienicznym w parku powstawowym odbędzie się zwyczajne doroczne zebranie członków Tow. poźycz.-oszczęd. „Częstochówka“.

Porządek dzienny zebrania: 1) wybór przewodniczącego, 2) odczytanie protokołu poprzedniego Ogólnego zebrania i protokołu z odbytego rewizji przez inspektora Drobnego kredytu, 3) zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności Tow. za 1913 rok, 4) sprawozdanie komisji rewizyjnej, 5) wybór do zarządu Tow. jednego członka na miejsce ustępującego p. Józefa Miecznika, 6) wybór do rady Tow. 2 członków na miejsce ustępującego p. Ign. Orgańskiego i wybieganie w lgn. Żądanie p. Ant. Pierzgańskiego, 7) wybór 3 członków komisji rewizyjnej. Stosownie do art. 88 ustawy ustępujący członkowie mogą być wybrani ponownie, 8) zatwierdzenie budżetu czystego zysku, 9) uchwalenie budżetu na 1914 r., 10) wnioski członków.

Licytacja.

We wtorek 28 kwietnia o godz. 11

rano w Magistracie częstoch. odbędzie się powtórna licytacja na dzierżawę na rok b. 40 budek do sprzedaży kawy i herbaty na Częstochowce.

We wtorek 12 maja o godz. 11 rano w Magistracie częstochowskim odbędzie się licytacja na budowę domu dla 6-ciu elementarnych szkół miejskich, który wraz z zbiegu ul. Mikołajewskiej i Ogrodowej. Licytacja rozpocznie się od sumy 56,062 rb. 38 kop. in minus.

Zebranie Straży w Kamienicy Polskiej.

W niedzielę 19 b. m. w lokalu dwuklasowej szkoły elementarnej w Kamienicy Polskiej o godz. 2 po poł. odbędzie się ogólne zebranie członków miejscowej Straży ogniowej ochotniczej. Jeśli zaś to zebranie nie dojdzie do skutku, następnie (w drugim terminie) odbędzie się w tym samym lokalu i o tejże godzinie w niedzielę 26 bm.

Artel szewców.

Dowiedujemy się, że p. gubernator piotrkowski zatwierdził ustawę częstochowskiej arteli szewców. Zadaniem arteli jest wspólne prowadzenie rzemiosła szewskiego.

Z Wystawy Sztuki.

W sobotę 18 b. m. o godz. 7 wieczorem w Częstochowie (Teatralna 11) odbędzie się otwarcie Okręgowej Wystawy Warsz. Tow. Artystycznej. Wejście na otwarcie po 50 kop. od osoby. Roczne bilety ważne bez dopłaty.

Podziękowanie.

Opielunka „Domu starców“ p. N. Woydliko za pośrednictwem naszego „Gońca Częstoch.“ składa serdeczne podziękowanie pp. kupcom za złożenie na jej ręce artel w sumie 58 rb. 75 kop.

Dochody kolei w-w.

Według sprawozdania urzędowego, ogólny dochód kolei w-w. za 1913 mięsiący r. 1913 wynosił rb. 33,732,331, wydatki zaś rubli 16,018,661.

Reforma szkolna.

Na mocy prawa z dn. 8 lipca r. 1912 w r. b. powinno być ukończone przekształcenie szkół miejskich na szkoły początkowe wyższe. Ponieważ w liczbie takich szkół są szkoły, utrzymywane wyłącznie przez magistraty oraz gminy, kurator warszawskiego okręgu naukowego zwrócił się do zarządów miejskich i gminnych z prośbą o dostarczenie mu danych, jakie sumy będą nadal wyznaczane na utrzymanie szkół po ich przekształceniu.

Kurator okręgu zaznacza, że wydatki na przekształcenie szkół miejskich utrzymywanych z funduszy miejscowych, a również i wydawanie dodatków do pensji nauczycielom w szkołach przysmaje na siebie skarb.

Z rzeźni miejskiej.

Za zastępstwo zwolnionego ze służby kolegi felcer weterynaryjny przy częstoch. rzeźni miejskiej p. Kwieciński otrzymał 40 rb. gratyfikacji, którą zatwierdziły piotrkowskie władze gubernjalne.

Ratujcie!

Opiece miłośników czytelników oraz prenumeratorów naszego „Gońca Częstoch.“ polecamy: Józefę Bednarzkową (Wieluńska 42) obrzoną krajowem drobnych dzieci oraz Fr. Kaloję (ul. Warszawska) chora, nie zdolną do pracy. Wobec tego, iż apiel nasz do ofiarnego ogółu częstochowian nie przebrzmiał nigdy bez echa, wierzymy i tym razem w jego skuteczność.

Karygodne.

Od p. Wł. Ignatowskiego, T. Jura, F. Dulemby i St. Doraczyńskiego otrzymaliśmy list, odnoszący o następującym zjawisku. Oto w poniedziałek 18 b. m. wyżej wymienieni, w towarzystwie małego chłopca, który jechał na rowerze, udali się na przełęczkę. Przed domem nr. 36 przy ul. św. Barbary gdy chłopiec ten zamierzał zejść z roweru i udać się do znajomych zamieszkałych pod wskazanym powyżej adresem, podbiegli doń p. Jan Ō. i zepchnął go na chodnik.

Wówczas to p. Ignatowski zwró-

cił O. uwagę, iż mógł się on stać przyczyną fatalnego wypadku — na co ten odpowiedział I. stekiem wymysłów a następnie, I. wskazywał do pomocy pp. J. R. i A. Z. pozwał go bić. I. salwował się ucieczką, o zajęciu zaś zawiadomił władze policyjne.

— Śmiertelne zatrucie.

Mieszkański wsi Ostrowy w gm. Miedźno: 44 letnia Marja Ręczmienowa oraz jej 13 letnia córka Marja zmarły skutkiem zatrucia się grzybami.

— Otrucie w składzie aptecznym.

Jakkolwiek prawo zabrania składom aptecznym mieć i sprzedawać detalicznie przetwory galenowe, jednak wielkość składów nie stosuje się do tego prawa i bezkarnie robi recepty, sprzedaje wszelkie syropy, krople i t. d. Wiele na tem traci ludzkie życie i odbić... stan taki kosztuje już niejedno życie ludzkie.

30 marca r. b. w jednym z składów aptecznych w Sosnowcu wydano zamiast żądanej substancji barabarro jednaką taką trującą substancję, po której użyciu dziecko w strasznych męczarniach zmarło. Wkrótce po tym fakcie lekarz powiatowy dr. Delnel wraz z policją zrobił rewizję w składzie i zabrał do analizy kilkadziesiąt preparatów galenowych. Omyłka może się zdarzyć wszędzie i każdemu, lecz w składach z obawy rewizji wszystko jest tak urządzone, żeby się mylić: większość płynów zabronionych jest bez napisu lub też mieści się w naczyniach z napisami środków, które drogistom wolno sprzedawać, W dodatku ekspedują przeważnie chłopy bez żadnych ku temu kwalifikacji. Czas by nareszcie kres położyć takim nadużyciom.

O ile wiemy podobne lekceważenie sobie życia ludzkiego ze strony składów aptecznych jest na porządku dziennym, przeto sądzamy, iż powyżej przytoczony smutny wypadek wypłyne na zarzucenie raz na zawsze tej karygodnej obnagacji.

— Sprawa Bispinga.

Do sądu okręgowego wpłynęło podanie obrony ord. Bispinga ze wskazaniem świadków odwodowych i ekspertów. Wobec bliskiego terminu rozpoczęcia postępowania do rozpoznawania będzie na najbliższym posiedzeniu.

— Z cechul krawców.

W uzupełnieniu notatki pod powyższym tytułem, zamieszczonej na łamach naszego „Gońca Częstoch.“ nadmieniamy, że wyzwołona na podmiestrzynie p. Janina Krowicka, była uczennicą szkoły p. Piaseckiej, a nie p. Juraszek — jak pierwotnie doniesiono.

— Depesze niedoręczone.

Emilja z Warszawy z Hamburger z Mandurji.

Kozły Pegouda.

Ł. mańce powietrzne Pegouda wzbudziły w Berlinie zachwy nieopisany. Zuchwały lotnik francuski latał tym razem podczas deszczu i przenikliwego zimna.

Pegoud wskoczył pomimo takiej pogody samolotu, i zgrabnie do swego małego ulewy.

Sprawodawcy niemieccy stwierdzają, że pewność poruszeń Pegouda wzrosła. Widać to, kiedy aparat chwile je się lekko na końcach swoich skrzydeł, potem szybko wlatuje i w zabawny sposób zaczyna wlatywać w kołach i pochyleniach.

Jest to prawdziwy taniec w powietrzu. Samolot to kreśli się, to staje, znów się zrywa, znów staje prostopadłe jak świeca na swoim ogniu, przewraca się ulata w chmury, znikła i spada potem w salto-mortalach.

Wszystko to się odbywa z błyskawiczną szybkością.

Przy drugim wlocie Pegoud dosiada większego aparatu, a obok lotnika zjawia się mocno przywiązany pasażer, któremu tłum dodaje odwagi okrzykami.

Wkrótce samolot już jest w chmurach. Leci jakoś kanciasto, w nagłych

skrętach, potem wraca do równowagi. Pegoud przyszykaj swojego pasażera do niespodzianek.

I nagle spada prostoprzem z pieca na łeb, wywraca między tam i tam, drugiego — wszyscy myślimy tam i tam, że już po nich — a tu samolot zatacza regularne koliska — i tak ciągle.

A deszcz wciąż lał wzniesieniami.

Ze świata.

— Japońskie zabawki dla dzieci są szkodliwe.

Badania wykazały, iż posiadają one do 0.25 grm. arseniku (kwasu arsenowego), którego znacznie mniejszą ilość, gdyż już 0.01 grm. jest zabójczą dla dorosłego człowieka. To też w miastach niemieckich usunięto ze sklepów zabawki japońskie. Nie należy ich przysyłać, nie dopuszczając, a podarowane zniszczyć, nie dopuszczając, a podarowane zniszczenia ich zawartości.

Rozszerzenie choroby cukrowej, mającej za przyczynę głównie nadużycia jadła i napojów, stwierdzają wykaz statystyczne wszystkich niemal państw. Choroba ta bardzo jest rozpowszechniona w Europie Ameryce — ostatnio w Japonii — szczególnie w większych miastach, gdzie śmiertelność dosięga wielkich cyfr, jak w Paryżu, Bordeaux, Berlinie, Frankfurtie n. M., Wiedniu, w Nowym Yorku, Bostonie. Częściej ulegają jej mężczyźni, uprawiający nadużycia w jadłach i napojach, niż kobiety. Z pośród zawodów najwięcej wypadków dostarczają kupcy (korzeni), restauratorzy i szenkarze, wojskowość, dygnitarze nadworni i duchowieństwo.

Humor i satyra.

W kontrol: służbowej.

— Ależ tu w książce służbowej maza napisane, żeś fiejtuch i latawica.

— Proszę pani, żeby tak wierzyło we wszystko, co pisza, toby się świat dawno skończył!

Ofiary.

Na Kolonje Letnie, wygrane w karty, bezmiernie rb. 1 k. 35.

Na bezdomne dzieci, jaka kara od woznego R. B. H. rb. 7.

DOM
dochodowy zbudowany z cegły i żelaza ze wszelkimi nowoczesnymi wygodami do sprzedania za bardzo niską cenę. Warunki bardzo przystępne. Wiadomość w Administracji Gońca Częst.,

Do pracowni „Józefiny“ potrzebna podręczna i uczennica, Teatralna 23-12.

Potrzebny
sklepowy Bratnia pomocno nr. 2 Zawładnie Sachalin wiadomość u Jakoba Wiedzorka. 897

Zastrzegam
wzrost w bilanco wystaw przemieniał, a 6rowana przez 1. Kolbe na 1500 r — się nie wzięła gdyż — pieni dry ani towaru na nie otrzymałem Józef Jamaroz 886

Mieszkanie
do wynajęcia 8 pokoje z kuchnią, wygodami od 1 Lipca Humbertowska 4, przy parku Barylsko 891

Do fabryki
Warta potrzebna na nocną zmianę siedemnaścieletnich obcinaczy 866

Sprzedaje
folwarz mały 32 i pół morgów gruntu zabudowanego dębami 15 tyś. rb. Wiadomość — Rynek Wieluński 34. A. Koper. 894

JOZEF KORZENIOWSKI.
Pan Stolnikowicz.
 (Powieść.)
 (Dalszy ciąg.)

— Komuż to — zapytałem czerwienią się — panna podkomorzanka dobrodziejka takie o mnie raczyła dać zdanie?
 — Al co tego, to panu stolnikowiczowi nie powiem — rzekła śmiejąc się i patrząc mi w oczy, jakby wybadać chciała, czy wiem, czy nie wiem. — Ale niech-no pan stolnikowicz dobrze się przypatrzy, czy nie przypominam sobie, do kogo pani Protowa podobna, choć niezupełnie, bo i wyższa i śmielsza, i jakoś bardziej z francuzka wygląda.
 — Już ja to dawno uważałem — rzekłem i stanąłem jak pons, tak mi się jakoś gorąco zrobiło.
 — Bardzo tedy rada jestem, że to nie tylko ja widzę, ale że to samo i pan stolnikowicz uważał — odpowiedziała z uśmiechem. — Napiszę ja o tem komuś, co panią Protową przypominam; ale napiszę także, z jakim ferworem i jak całym sercem pan stolnikowicz z tą panią tańczył.
 — Niechże panna podkomorzanka dobrodziejka z łaski swej i to doda — rzekłem, widząc, że tu już nie żartem

mowa o podczaszanie — że jeżeli dziś tańczyłem z takim ferworem i całym sercem, to jedynie dla tego, że mi ta pani przypominała tego kogoś, o którym panna podkomorzanka mówi, i że mi się zdawało, że się uwijam w tym ostatnim tańcu, który już tańczyliśmy wówczas po dniu, i którego póki żyć będę nie zapomnę.
 — A jakimi ja panu stolnikowiczowi powiedziała — rzekła panna Podhorska — że i o tym ostatnim tańcu miałam także wiadomość i jaką jeszcze — O! panno podkomorzanko dobrodziejko! — zawołałem uradowany, i wzięłem jej rękę, chcąc już z nią bez allegorji przemówić: ale przyszła na nas kolej, posłaliśmy w taniec i potem już rozmowy tej kontynuować nie mogłem, gdyż panna Podhorska prędko jakoś wyjechała. Zawsze jednak i to, czego się dowiedziałem, zrobiło mnie bardzo szczęśliwym, i wybiło mi zupełnie z głowy tę próżność, że mnie chwalaono, i za dobrego uważano tancerza. Przystałem więc tańcować i chodźłem sobie po kątach, marząc i przypatrując się, co się koło mnie dzieło.
 W pokoju przyległym do wielkiej sali, w której tańczono, spostrzegłem 3 oficerów cudzoziemskiego autoramentu, z pułku pana starosty Strzyżewskiego, którego część konsystowała wówczas w Dubnie pod komendą owego szulera, oberszlejtanta Wiendorfa, o którym już wspominałem wspominalem. Z oficerów tych jeden, już z

siwym wąsem, zdawał się niezupełnie trzeźwym, miał mnie zawiadającą, i nie zenując się wcale i nie zważając na kilku obecnych, dosyć głośno strofował młodego oficera, który stał ze spuszczoną głową i zdawał się mocno zmartwionym. A mówił mu te słowa, które dobrze i nie potrzebując nadstawiać ucha, słyszałem:
 — Okażesz się waszeł tchórzem, mój mosanie Barciński, jeżeli krzywdę swej nie powetujesz. Lada szlachciura z serpentyną przy boku, nie da sobie deptać po nogach i grać na nosie, a waszeł oficer, schowałś policzek do kieszeni, i dajesz o nas wszystkich tę opinię, że na mundurze naszego regimentu wszystko przyschnie, jak na psiej skórze. Fe, mosanie! do milionset djabłów, to się tak skończyć nie może.
 — Ale cóż ja nieszczęśliwy — rzekł oficer ciszej i załamując ręce — z tym djablem zrobię, kiedy odpowiedział Ci choćkiem, którego do niego posłałem dla ja malców bije, ale nie bije się z niem. Niech przyjdzie kto starszy, co umie szablę trzymać w garści, to stanę.
 — Co prawda, to prawda — mówił znou ów oficer z siwym wąsem. — Janikowski Junak, jakich mało. Niejednemu obciął uszy i leń rozpiął. Dla niego nie ma honoru pokonać waszeł. Ale dla waszeł, jest konieczność wywołać go w pole, bądź co bądź. Bo ja waszeł powiem otwarcie, jeśli ci pięć jego palców przyschną do twarzy, to ruszaj sobie z takim, znakiem gdzie

chcesz, a w pułku razem z nami nie zostaniesz.
 — Ale cóż zrobić? — wołał oficer.
 — Oddać do milionset djabłów i przy wszystkich — mówił stary kusiciel, prostując się i z junkierja pokręcając wias. — Kiedyś go jak zak zapcepił, a on dał ci po nosie, i jeszcze drwi sobie z twojej młodości, to mu od daj szcztuka za szcztuka. Niech on cie wyzywa, co pewniuteńko zrobi, bo on jeszcze od kiedy żyw, nikomu nie darował, choćby tylko palec na niego śmiał kto zakrzywić. Ot teraz, właśnie dobra pora. Tam on siedzi i gra w karty. Jest tam przy tymże stole i nasz oberszlejtant, który już wie o waszej dyscyplincji, i bardzo się skrzywił, choć to Niemiec, mosanie. Przystąp więc śmiało, i niewiele mówiąc chłujnij pana towarzysza pancernego znaku w papełki, żeby mu niźnik żołądny wydałś królem czerwinnym, i basta. A co potem będzie, to zobaczymy. Wtedy my z waszełką, a teraz przeciw tobie, do milion sto djabłów.
 — Młody oficer, jakby z rozpaczą, i zrezygnowawszy się na wszystko, — wszedł do przyległej sali, gdzie grano w karty, drudzy dwaj poszli za nim, i ja, którego awantura i położenie biednego młodzieńca zainteresowały wsze dłem także ciekawy, jak się to skończy.
 — o —
 (d. c. n.)

Co kosztuje wódka?

Wypijając codziennie	Składając te pieniądze co miesiąc do kasy na 4% i doliczając procenta do kapitału, otrzymamy					
	po 1 roku	po 5 lat.	po 10 lat	po 15 lat.	po 20 lat.	po 25 lat.
za 5 kop.	18 r. 25.	100 r. 38.	219 r.	355 r. 87.	508 r.	684 r. 37.
za 10 kop.	36 r. 50.	200 r. 76.	438 r.	711 r. 75.	1016 r.	1368 r. 75.
za 15 kop.	54 r. 75.	301 r. 14.	657 r.	1067 r. 52.	1523 r.	2053 r. 12.
za 20 kop.	73 r.	401 r. 52.	876 r.	1423 r. 50.	2032 r.	2737 r. 50.
za 25 kop.	91 r. 25.	501 r. 19.	1095 r.	1779 r. 37.	2540 r.	3421 r. 87.

ostatni Grosz, 19 lutego 1914 r.

J. Wróblewski.

Perfumerje w wielkim wyborze krajową i zagraniczną, ojeiki do ciast, waniłje burbońską i farby do jaj
 Polecna na nadchodzące święta:
Skład Apteczny
Wacława ORŁA
 w Częstochowie, III Aleja 46.

Skład Wyrobów Z. Marczyńskiej
 Tabaczknych
 w Częstochowie, 2-ga Aleja № 23, Telefon № 662.
 Polec: Papierosy, cygara gily i tytonie różnych fabryk oraz palantery tabaczn. Zamówienia przyjmują płatniennie zalicznie. Natychmiastowa wysyłka do domów oraz poczta

Sprzedam dom
 dochodowy w centrum miasta. Wiadomość w Administracji Gońca.

Dwa pokoje z kuchnią, — Pokój z kuchnią — i Pokój — zaraz do wynajęcia. — Wiadomość w Adm. „Gońca“.

Pracownia damskich kapeluszy „Jadwigi“
 ul. Krakowska № 24 — ul. Ogrodowa № 89 dom przechodni.
 Polecna na sezon bieżący damskie kapelusze. — Przyjmuje do przeasonowania. wyrabia kapturki, i dziecięnie kapeluski. CENY b, NISKIE.

Częstochow. Mechaniczna Medaljerna
 oraz
 Zakład wyrobów wyciszanych i tłoczonych **BAUER i S-ka**
 w Częstochowie ul. Wieluńska 12
 Wykonują: Medaliki, Krzyżki i Znaczk wszelkiego rodzaju z różnych metali. Specjalność: wyrób sznyców i sztańc i robot tokarskich

Kawaler
 lat 27 rzemieślnik lepszej profesji poszukuje pannę lub wdowę z posagiem do 3000 r. oferty składać Walcownia Młowice Sosnowiec Stanisław Przybytaiak. 919

Pokój
 umebowany z całodziennym utrzymaniem do wynajęcia na ulicy Teatralnej nr. 2 m. 5. Tamże do sprzedania piękna duża Arentarja 921

Potrzebna
 dobra podręczna do zrycia Wład. Aleja 39. E i M. Michotek. 920

Poszukuję
 posady biurowej znam stenografję polską i piszę na maszynie wiad. w Administracji. 922

Z powodu
 nagłego wyjazdu jest do sprzedania sklep kolonialny spożywczy i dystrybucja w Administracji Gońca. 9397

Do sprzedania
 dwa stoły, 12 krzesel wypłatanych, komoda dwa łóżka drewniane ciążerka, umywalka. Szkołna 5a m. 1. 912

Potrzebny
 ślusarz na roboty wodociągowe Noworadomsk. Krakowska d. p. Kołoziejskiego 9:8

Do wynajęcia
 za 120 rb. dwa pokoje z kuchnią piwniczką i drwalką ulica Nowa 46

Do wynajęcia
 od 1 Lipca 5 pokoi i kuchnia z wszelkimi wygodami. Od 1 Maja 3 pokoje i kuchnia Teatralna nr. 1. 92

Skład drzewa
 budowlanego Teatralna 54 R. Basłński. 859

Spółka Ogrodnicza

w Częstochowie, II Aleja Nr. 25, telefonu 1-42.
 Na sezon bieżący polecna: Nasiona, nowalje kwiaty donikzkowe, rozsady (fiance). Róże wysokopienne i niskopienne. Drzewka alejowe krzewy ozdobne, drzewka iglaste, maliny, fiance sparagów, truskawek, kwiatów zimotrwałych, wielki wybór cebul kwiatowych jako to: mieczyków, tuberoz i t. p. Więńce metalowe.

Rozkład jazdy pociągów osobowych

przychodzących i odchodzących w Częstochowie a mianowicie:	
Drogi Żelaznej Herbsko-Kieleckiej.	
Ochodzą do Herbów	Do Kielc:
5 m. 55 rano	9 m. 2 rano
9 m. 00 rano	6 m. 34 po połud.
12 m. 18 w połud.	
3 m. 30 po poł.	
7 m. 14 wieczorem	
Przychodzą z Herbów	z Kielc:
8 m. 52 rano	18 m. 08 po poł.
10 m. 46 rano	7 m. 04 wieczór.
2 m. 24 po poł.	
6 m. 25 po poł.	
10 m. 30 wieczór.	

Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej

Przychod. od Warszawy	Odchodzą do Granicy
Rano Osobowy 6 m. 27	6 m. 37 z rana
„ III i IV k. 9 m. 18	9 m. 28 z rana
„ Osobowy 11 m. 39	11 m. 49 z rana
Po połud. „ 2 m. 21	3 m. 31 po południu
Towarowo osobowy — 7	9 m. 45 po południu
Wiacz. Kurj. I, II, III 7 m. 27	9 m. 35 wieczorem
„ Osobowy 8 m. 58	9 m. 08 wieczorem
W nocy „ 12 m. 00	12 m. 10 noc.
„ Kurjer. 3 m. 58	4 m. 04 noc.
Przychodzą od Granicy	Odchodzą do Warszawy
Rano Osobowy	5 m. 48 rano
„ Kurjer I, II, III 9 m. 24	9 m. 38 rano
„ Osobowy — 11 m. 18	11 m. 28 z rana
Po południu „ 3 m. 47	3 m. 51 po południu
Wiacz. Osobowy. — 6 m. 30	6 m. 40 wieczorem
„ — 9 m. 37	9 m. 17 wieczorem
Noc Osobowy — 12 m. 28	12 m. 38 w nocy
„ — 1 m. 26	1 m. 33 w nocy
„ Kurjer — 2 m. 58	8 m. 06 w nocy

DOM HANDLOWY ZDZISŁAW RYLSKI

Częstochowa, II Aleja № 20, Tel. № 93.
 POSADZKI i LICOWKI terrakotowe, PŁYTKI GLAZUROWANE na spódach TERRAKOTOWYCH i KAOLINOWYCH, DACHÓWKI (marsylska szwajcarska, rzymska, karpiówka i wieżowa), RURY DRENOWE (SĄCZKI), CEGŁA OGNIOTRWAŁA i GLINKA OGNIOTRWAŁA, POSADZKI i KLEPKI dębowe, SIATKI METALOWE z metalu rozciągane, LISTWY OCHRONNE do stopni schodowych i NAROŻNIKI do krawędzi murów. PAPA do krycia dachów, SMOŁA i karboliteum.

Poziołniczy Zakład
Złoczenie ortalny, ram,
mebli i t. d. E. Szumie-
rowski ul. 7 Kamienio-
w 33 m. 26 i piętro.

**Handel kolonial-
no-gastronomicz-
ny**
Karola Skrańskiego
w Zawierciu ul. Pocztowa
1, dom „Udziałowy“

ROWERY, MOTOCYKLE
i części zapasowe
na raty i za gotówkę
przedstawic. fir. „Hercules“
JOZEF MACIEJEWSKI
Rudniki St. Dr. Z. W. W.

AKUSZERKA
Józefa Rembalska
Udziała porad w choro-
bach kobiecych, jak rów-
nież przyjmuje zamówienia.
2 Al. 23, m. 10, tel. 550
w Częstochowie.

Pracownia ubiorów
Damskich i Dzieci-
nych.
LEOKADJI
Teatralna 37

SKŁAD DRZEWA
budowlanego R.
Basiński Teatralna
54.

Adresy Firm Chrześcijańskich w Częstochowie, zamieszczone w poniższym spisie, drukowane jeden raz na tydzień kosztują na cały rok 6 rb. Administr. Gońca Częst. przyjmuje zamówienia w dalszym ciągu.

Apteczne składy
Z. Grzybowski, Stradomska 26, tel. 5-29.
W. Orzeł, III Aleja 48.

Białe materyjale
H. Uchnast, II Aleja 31.
Marja Beze II Aleja № 20 m. 1 tel. 105
F. Lula i S-ka Krakowska 38.

Bednarskie zakłady
Kopydłowski i S-wie, Teatralna 29, tel. 270

Biuro Elektrotechniczne
Piotrowski i Januszewski, Teatr. 13, t. 1.

Biuro meloracji rolnych
Kazimierz Deloff i S-ka II Al. 22, tel. 589

**Biura Techniczne i Fabryka
wyrobów**
1. Kociarnia żelazna i miedziana
2. Kanalizacja wodociągi i ogrzewanie
MLQT, Dojazd 29, tel. 903.

**Cykłodrom i warsztaty
rowerowe**
Wyrób części surowych
Siodeł. T. Kurasiowicz,
Szkolna 12, róg Jas-
górskiej.

Fabryki gilz
T. Walkowski, II Aleja 43, tel. 294.

Fabryki orkiestrjonów
A. Kmoniczek, ul. Stanisława 5, tel. 634.
Z. Ryński II Aleja 20, tel. 93.

**Fabryki biszkoptów
i piarników**
A. Brajbisz, dawniej Michotek II Aleja 28
tel. 126.

Fabryki ciuherków.
Dębski, Uljański, Ostrowski i S-ka ulica
Dojazd № 17, Tel. 89.
Pasieka Mała 20 Tel. 5-82

Farby i artykuły techniczne
W. Orzeł, III Aleja 46.

**Fabryki kłódek i wentylato-
rów pokojowych**
J. Gębalski, Warszawska 38.

Grawerzy i pieczętarze
Cyganowski, Teatralna 11.

Koszykarskie Zakłady
N. Miszczał ul. św. Rocha 32.
Józef Szeffer I Aleja № 8.

Introligatorzy
Jurdziński Tadeusz II Aleja 39, tel. 393.
Wasilewski Jan, II Aleja 42.

**Księgarnie i składy mate-
riałów piśmiennych**
Antoni Eger, I Aleja 14, Tel. 4-33.
Filja II Aleja 40, Tel. 4-35.

Magazyny mied i galanter.
Dregier Klara, II Aleja 41,
Krajewska, Teatralna 17.
Szarek Felicja, II Aleja 23.

Magazyny mebli
Józef Leitkep, II Aleja 32.

Mleczarnie i masło
Janina, Teatralna 37.
Helena, Aleksandrowska 2. Waly.
„Skrzydłów“ ul. Teatralna 11, tel. 616.
róg II-oj Alei.

Maszyny do szycia
Kom. Singer, II Aleja 35 tel. 694,
Krakowska 23.
The Kasprzycki Company 3 Al. 73

Oprawa obrazów i ga-
A. Dąbrowski III Aleja № 73.
Jan Wasilowski, II Aleja 42.

Optyczne zakłady
K. Soczek, II Aleja 10, tel. 675.

Owocarnie
W. Dukaczewski, III Aleja 50, tel. 601.
Filja II Aleja 24, róg Teatr.

Odlewnia metali
W. Rutkowski, ul. Dobra, róg Teatralnej
dom Własny.

Piwa składy
Płomiński, ul. Teatralna 8, tel. 33.
Wł. Skalski, Szkolna 11, tel. 222.
Polak, Mokra 12, dom własny.

Pracownie gorsetów
Józefa, Szkolna 1, róg III Alei.

**Pracownie i magazyny
obuwia**
Pienkowski, II Aleja 37.
Brycht Antoni, Teatralna 13.

Przedsięb. budowlane
K. Plucik i A. Skoczek, ul. Cerkwienna 17,
telefon 498.
„Topór“, Krakowska 40, telefon 167.

**Pismienne materiały i księ-
gi buchalteryjne.**
J. Kolba, Krakowska № 24 telefon 676.
F. D. Wilkoszewski 2 Aleja 38, tel. 50.

Piekarnie
L. Maciejewski, III Aleja 69.
E. Makowski, II Aleja 36.

Pralnie Chemiczne
A. Haininger, II Aleja 19, tel. 5.

Przybory Fotograficzne
K. Soczek, II Aleja 16, tel. 675.
W. Orzeł, III Aleja 46.

Pralnie bielizny i chemiox.
Małasiwicz, II Aleja 33.
Małasiwicz, III Aleja 48.

Pracownice wyroby
Mądrycki, Krakowska 23, tel. 147.

**Skład Samodziałów
wielnich**
Stanisław Kaczyński Stradomska 28.

**Sklep Rybno-gastronomi-
czny**
F. Działach II Aleja № 25, telefon 630.

Składy win i wódek
K. Krakowiecki, II Aleja 24, telefon 253.
Skalski, Szkolna № 11 telefon 222.

**Skład towarów żelaznych
i naczyń kuchennych.**
W. Stajewski II Aleja № 33 tel. 680.

Stowarzyszenie olei
Jasnogórska 8, w Częstochowie.

Srebrzenie i Niklowanie
T. Kotarba, Jasnogórska 26.

Skład fortepjanów i pianin.
T. Poros II Aleja № 26 tel. 374.

**Strajenie Fortejanów
i korekta**
L. Wichliński, Jasna 2.

Wyroby tabaczone
T. Walkowski, II Aleja 43, tel. 294,
Z. Marczynska II Aleja № 33 tel. 682.

**Skład
Pathefonów gramofonów i
Zabawek dziecinnych**
Jan Knetig, II Aleja 39, tel. № 289.

Roboty brukarskie i ziemne
Nowakowski Michał, Warszawska 37.

Ubezpieczenia od ognia
Główna Aijentura Petersburskiego Tow.
Ubezpieczeń od ognia, na życie i od nie-
szczęśliwych wypadków Mieczysław Ry-
dzewski, II-ga Aleja № 31.

**Zakłady ślusarsko-mecha-
niczne**
Zochowski, II Aleja 38, tel. 467.

**Zakłady stolarskie
i stolarsko-maślarskie**
Warsztaty Wzorowe Artystyczne - Rzo-
miśnicze Stolarskie. W parku powysła-
wowym, budynek przemysłu ludowego.
K. Gutwiński, III Aleja 46.
J. Krasinski, III Aleja 67.
W. Kucharski, Teatralna 22.
Rutkowski, II Aleja 24.

Czapaicy
Chawłowski II Aleja 30.
Pojonja, II Aleja 19.
Przyńska II Aleja 37.

Cukiernicze wyroby
Br. Kowalik, II Aleja 41.

Drzewny handel i przemysł
Klawe Edmund, Aleksandrowska 20.

Dem Handlowo-Przemysł.
Kazimierz Deloff i S-ka II Al. 22, tel. 589

Fotografiści
Trzeński III Aleja 62.
Wiśniewski, II Aleja 18.

Warsz., fabryka szczonek.
Suwałski, Teatralna 19.

Farbiarnia
A. Haininger, II Aleja 19, tel. 5.
Jan Sikorski ul. Targowa № 25. róg
Mikolajewskiej.

Fabryka mydła
Dobosz Warszawska 54
Krygier Michał, Krakowska 23, tel. 229.

Kawa
Matyjecz, II Aleja 29.
„Mokka Kawa“ Piotrowski i Śmigrodzki
2 Aleja 24 telefon 470.

Kotlarskie i miedziane
A. Braksator, Aleksandrowska 26, tel. 618
„Mlot“ Dojazd 29, tel. 293.

Kantory przewozowe
Wynajem karet, land, powozów, bryczek
przeprowadzka mebli, Józef Kossowski,
Teatralna 56, tel. 246.
„Lech“ A. Gluchowski i Lesiak, ul. Tea-
tralna № 11. tel. 550

Kanalizacje i wodociągi
„Mlot“ Dojazd 29, tel. 293.
Piotrowski i Januszewski Teatralna 13 t. 1

Krawcy damscy
Jan Zymek, Teatralna 35.

Krawcy męscy
B. Kmiecik Aleksandrowska 14 (Waly)

**Kliniki ginekologiczno-paś-
niczne**
Teatralna 14, tel. 76.
Dr. Pietrasiewicz, Jasnogórska 24.

**Handle win i towarów
kolonialnych**
Karwiński i Zawistowski II Aleja 23, t. 83

**Magazyn bielizny męskiej
i galanterji**
Teodor Kamiński, II Aleja 36.

Piekarnie
L. Maciejewski, III Aleja 69.
E. Makowski, II Aleja 36.

Pralnie Chemiczne
A. Haininger, II Aleja 19, tel. 5.

Przybory Fotograficzne
K. Soczek, II Aleja 16, tel. 675.
W. Orzeł, III Aleja 46.

Pralnie bielizny i chemiox.
Małasiwicz, II Aleja 33.
Małasiwicz, III Aleja 48.

Pończosznice
Majewski Tomasz, Nadrzeczna 86.
„Zofia“ 2 aleja 31. gdzie tapicer.

**Zakłady ogrodnicze
i kwaciarnie**
J. Napieralski, III Aleja 57.
Kurek, Teatralna 17.

Zegarmistrz
Pazderski, II Aleja 35, tel. 436.

Zakłady instr. muzycznych
Stefan Malko, Dojazd 11, naprz. staćl.

Zakłady elektr. me...
R. Blachowicz, Szkolna 5, tel. 559.
Olatkiewicz, Jasnogórska № 42.

w Noworadomsku.

Magazyny konfekcji
Zofia Ruzkowskiej ulica Kaliska № 55.
telefon № 19.

Malarskie Zakłady
Jana Herszkiewicza Telef. 139.

**Przedsiębiorstwa studzien
artyzjanskich.**
Szczepan Grzybozyk ul. Sienna № 12.

**Ślusarsko Mechaniczny
Zakład**
M. Świdorski, ul. Przedborska, telef. 86.

**Fabryka i Składy maszyn
narzędzi rolniczych**
Franciszka Czekowskiego ul. Przedbor-
ska № telefonu 7.

**„Dziwnia“ Skład wyrobów żelaznych,
naczyń kuchennych i galanterjnych J.
Szczuka ul. Kościelna dom „Przyszłości“**

**Przedsiębiorstwo studzien
artyzjanskich**
Kazimierza Kalkuskiego ul. Koszaro-
wa d. własny.

Magazyny obuwia
Piotra Generowicza ul. Kaliska, tel. 121.

Sklep galanterjny
Jan Migdał i S-ka, ulica Białowska róg
Kościelnej.

Zakłady krawieckie
Ludwika Bartnika, ul. Kaliska, tel. 114

Składy wędlin
Tomasza Szwedzika, ulica Przedborska
dom Sabańskiego.

Cukry Warszawskie.
H. Rozmysłowicza ul. ul. Pocztowa dom
„Udziałowy“

w Zawierciu.